

Svensk skola har lagom förväntningar

Svenska Dagbladet den 9 januari 2025

Det är halvtid för det som förmodligen blir det enda skolår som mina tysk-amerikansk-svenska döttrar tillbringar i Sverige. Den här veckan börjar skolan igen och samtidigt som jag blickar framåt mot en vårtermin med döttrarna i trean och sexan i den kommunala innerstadsskolan i Stockholm så funderar jag över den hösttermin som gått.

Hur har det varit så här långt? Viktigast är att båda tjejerna har tagits emot med öppna armar av engagerade lärare. Deras mångspråkighet (där svenska är ett av tre språk och det som aldrig varit deras skolspråk) har setts som en möjlighet snarare än ett problem.

Men det är intressant att fundera på den svenska synen på kunskap och kunskapsinhämtning. Här är skillnaden ganska stor jämfört med den tyska skolan som barnen går hemma i USA. Mellan tummen och pekfingret skulle jag till exempel bedöma att de tyska läroböckerna innehåller åtminstone fyra gånger mer text än sina svenska motsvarigheter.

Det kan förstås delvis ha med språkens struktur att göra. Alla som har varit på ett tyskt museum vet att en tysk text alltid är betydligt längre än exempelvis sin engelska (eller för den delen svenska) översättning. Men det är otvivelaktigt så att den samlade mängden kunskap i barnens tyska skolböcker är betydligt större än i deras svenska.

Vad är då att föredra? En första tanke som ligger nära till hands är att den tyska varianten måste vara bättre. För mer kunskap kan väl inte vara dåligt? Samtidigt var det inte riktigt så jag kände när jag i höstas satt i vardagsrumssoffan med elvaåringen och hjälpte henne plugga inför sitt första SO-prov i svensk skola. Materialet handlade om lag och rätt, och i tyska skolan har motsvarande övning varit en stressad och frustrerande affär.

Den svenska upplevelsen var en annan – nästintill idyllisk. Vi satt längre i soffan, men tålmodet hos både mig och dottern räckte – eftersom den totala (men väl utvalda) mängden text kändes hanterbar. Så vi diskuterade och gav exempel – och involverade till och med en intresserad lillasyster utan att gräl uppstod.

Den här händelsen står ut i minnet när jag tänker på vår upplevelse av svensk skola så här långt. Men jag funderar också på fenomenet TLDR ("too long didn't read", alltså "för långt, läste inte") – den oroväckande tendensen att dagens unga har svårare att läsa och processa längre texter. Är den mindre mängden material i läroböckerna ett tecken på att svensk skola fallit offer för TLDR-trenden? Eller kan det vara så att mer överkomlig textmängd i unga år kan öka läslusten – och kapaciteten – både i stunden och senare?

Med minnet av hur jag satt i soffan med en nöjd dotter – som dessutom presterade alldeles utmärkt på provet dagen efter – lutar jag åt det senare. Jag ger således svensk skola ett gott betyg vad gäller synen på kunskap och lärande och ser med spänning fram emot vårterminen.

Johanna Möllerström